

2015-02-17

TJÄNSTESKRIVELSE
FRN 2015/54

Fritidsnämnden

Redovisning av andel flickor respektive pojkar som deltar i olika fritidsaktiviteter

Förslag till beslut

Fritidsnämnden noterar informationen till protokollet

Sammanfattning

Fritidsnämnden har i samband med beslut om mål och budget fastställt nyckeltal och väsentliga områden att prioritera, där det bland annat formuleras att nämndens resurser för fritidsverksamhet för barn och ungdomar ska fördelas så att både flickor och pojkar ges samma möjlighet att utöva sina fritidsintressen.

Kultur- och fritidsenheten har samlat in uppgifter från föreningar och andra verksamhetsutförare samt studerat tillgänglig statistik och därefter sammanställt dessa uppgifter för att visa på ett nuläge när det gäller andelen flickor respektive pojkar som tar del av det fritidsutbud som kommunen finansierar.

Ett spann mellan 40 och 60 procent av respektive kön per fritidsaktivitet, föreningskategori eller anläggningsskategori betraktas i flera sammanhang som en rimlig och acceptabel fördelning. Trots det kan det finnas skäl för ytterligare främja en jämnare fördelning mellan kön.

Andel flickor respektive pojkar som tar del av fritidsutbudet sammanfattas i denna tabell

Tabell 1.

Andel flickor respektive pojkar som deltar i olika fritidsaktiviteter	Flickor	Pojkar
Medlemskap i förening som får föreningsbidrag av fritidsnämnden	45 %	55 %
Deltagartillfällen i föreningsverksamhet som får föreningsbidrag av fritidsnämnden	43 %	57 %
Fördelning av tid idrottsanläggningar	53 %	47 %
Deltagare i kolloverksamhet	60 %	40 %
Besökare på fritidsgårdar	43 %	57 %

Nyckeltal för fördelning av tid i idrottsanläggningar grundas på de föreningar som redovisat hur de använder de tider de tilldelats. Ett antal föreningar som bedriver idrotter där pojkar deltar i högre utsträckning än flickor har inte medverkat i denna undersökning, varvid detta uppgiften om fördelning av tid mellan flickor och pojkar bör tolkas med viss försiktighet.

Ärendet

I detta ärende har kultur- och fritidsenheten sammanställt andel flickor respektive pojkar som deltar i de olika delar av idrotts- och fritidsområdet som finansieras av fritidsnämnden.

Ett spann mellan 40 och 60 procent av respektive kön per fritidsaktivitet, föreningskategori eller anläggningskategori betraktas i flera sammanhang som en rimlig och acceptabel fördelning. Trots det kan det finnas skäl för ytterligare främja en jämnare fördelning mellan kön. Under hösten kommer även en fritidsvaneundersökning bland ungdomar att genomföras, där ungdomar kommer få svara på om de anser att pojkar och flickor ges samma möjligheter till att utöva sina fritidsintressen. På den frågan är målet att minst 80 procent av de svarande ska anse att detta stämmer.

Nationella undersökningar

I skriften *Fokus 14, Ungas fritid och organisering* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, januari 2015) redogörs för olika nationella undersökningar. Myndighetens nationella värderingsstudie visar att bland de unga som svarar att de upplever att de har för lite fritid, så är andelen flickor betydligt större än pojkandelen. Flickorna upplever alltså att de har mindre tid som de kan disponera för fritidsaktiviteter, umgänge med kompisar och att bara vara och göra inget särskilt, än vad pojkar upplever. Flickor anger att de lägger mer tid på studier, vardagssysslor och personlig omvårdnad än vad pojkar gör, och därmed har mindre fri tid som de kan disponera fritt på fritidsaktiviteter och umgänge med kompisar.

Samma studie visar att flickor och pojkar idrottar i samma utsträckning i såväl förening som på egen hand eller med kompisar utanför föreningslivets organiserade verksamhet. Flickor ägnar också mer fritid åt att skriva, sjunga, spela teater, läsa böcker, besöka bibliotek eller att vara ute i naturen än vad pojkar gör. Pojkar besöker oftare öppna mötesplatser som fritidsgårdar, ungdomens hus, näridrottsplatser för egenorganiserad idrott, skateboardparker och liknande anläggningar eller verksamheter.

Flera studier visar att flickor i högre utsträckning än pojkar ägnar sig åt kulturaktiviteter på fritiden än pojkar. Flickor tar också i högre utsträckning än pojkar del av fritid som ingår i ett kommersiellt utbud, till exempel går de på danskurser, teaterskola eller ridskola hos kommersiella aktörer. Flickor vistas också oftare i köpcentrum på fritiden än pojkar.

Mål och väsentliga områden för fritidsnämnden

Fritidsnämnden har den 9 december 2014 fastställt följande mål och nyckeltal när det gäller andel flickor respektive pojkar som deltar i olika fritidsaktiviteter

Tabell 2.

Strategiskt mål (Övergripande mål)	Läge	Nyckeltal	Mål värde	Utfall ¹
Kommuninvånarna har tillgång till en mångsidig verksamhet på sin fritid inkluderande att pojkar och flickor ska ha likvärdig tillgång till idrotts- och fritidsmöjligheter samt attraktiv tid i kommunens anläggningar. (God kommunal service)		1) Andel barn och ungdomar anser att det finns ett brett utbud av verksamheter att ta del av på fritiden, %	80	
		2) Andel flickor resp. pojkar som deltar i föreningarnas aktiviteter, %	50	

Fritidsnämnden har den 25 september 2014 fastställt vilka väsentliga områden som ska prioriteras under 2015, där ett område avser att flickor och pojkar ska ges lika möjligheter att utöva sina fritidsintressen.

Tabell 3.

Brett fritidsutbud där alla hittar någon aktivitet eller mötesplats där man känner sig välkommen och trygg
<p>Pojkar och flickor ska uppleva att de ges lika förutsättningar för fritidsaktiviteter. Fritidsutbudet för personer med funktionsnedsättning ska öka. De grupper som av olika skäl inte tar del av det utbud som finns ska identifieras och utifrån deras behov och önskemål ska nämnden verka för ett bredare utbud.</p> <p>Undersökningarna om flickor behöver fördjupas då nationella studier visar att flickor med utländsk härkomst deltar i färre fritidsaktiviteter jämfört med andra flickor och pojkar. Flera studier visar att fler flickor hoppar av idrottandet i större utsträckning än pojkar och under tidigare år. Fler studier visar också att flickor och pojkar lämnar idrottande alternativt sin fritidsaktivitet i mycket unga åldrar.</p> <p>För att få en kunskap om vad ett bredare utbud bör innehålla ska en fritidsvaneundersökning bland ungdomar genomföras. Ytterligare en åtgärd bland flera är att anlägga fler platser för fler aktiviteter utomhus. Näridrottsplatser bör utvecklas, för att erbjuda fler funktioner året runt och för att locka fler flickor. Tilltänkta målgrupper kan involveras tidigt i planeringen.</p> <p>Om fler unga känner sig välkomna till fritidsaktiviteter och om färre unga slutar med sina aktiviteter i tidig ålder, kan det ha betydelse för valet av livsstil och välbefinnandet.</p>

Tidigare beslut

Fritidsnämnden har den 9 december 2014 beslutat att undersöka hur man kan mäta attraktiva tider i kommunens idrottsanläggningar fördelas mellan flickor och pojkar.

¹ Utfall avser år 2013 där annat inte angetts

Resultat och sammanställning av uppgifter

Föreningsaktiviteter

Det är en relativt jämn fördelning mellan flickor och pojkar i Nackas föreningar, 45 procent av medlemmarna är flickor och 55 procent är pojkar. Även om man jämför över flera år visar medlemstalen på i stort sett samma sak. Fördelningen mellan pojkar och flickor är relativt stabil.

Däremot kan det vara stora skillnader mellan enskilda föreningar, till exempel har ishockeyföreningar nästan bara pojkar medan gymnastik- och konståkningsföreningar har övervägande del flickor som medlemmar.

När det gäller deltagartillfällen (aktivitetstillfällen) så visar siffrorna större skillnad. Av totala antalet deltagartillfällen så står grovt räknat flickorna för 40 procent och pojkarna för 60 procent av deltagandet. Det beror dels på att det är något fler pojkar än flickor som är medlemmar i föreningar, men också det faktum att pojkar sannolikt tränar eller deltar i aktiviteter fler gånger per vecka än vad flickor gör.

Antal medlemmar, barn och ungdomar i föreningar, administrationsbidrag

Underlaget bygger på föreningarnas ansökan om administrationsbidrag. Summan totalt antal medlemmar visar ”medlemskap” och inte individer. Många barn och ungdomar är medlem i flera föreningar och dessutom har Nackas föreningar många medlemmar boende utanför kommunen.

Tabell 4. Antal medlemmar i föreningar

År	Flickor	Pojkar	Totalt antal medlemmar
2013	45 %	55 %	20 069
2012	46 %	54 %	22 233
2011	45 %	55 %	20 834
2010	45 %	55 %	20 244

Föreningsaktiviteter, lokalt aktivitetsstöd, deltagartillfällen

Underlaget bygger på redovisningen från kommunalt aktivitetsbidrag. Ett deltagartillfälle innebär en persons närvaro vid en bidragsberättigad sammankomst. En sammankomst som har tio deltagare ger alltså 10 deltagartillfällen.

Tabell 5. Deltagartillfällen, föreningsaktiviteter

År	Flickor	Pojkar	Totalt antal deltagartillfällen
2014	43 %	57 %	773 540
2013	41 %	59 %	751 100
2012	41 %	59 %	520 767

Föreningsaktiviteter, lokalt aktivitetsstöd RF-idrotter

De 45 idrottsföreningarna i Nacka som får föreningsbidrag av fritidsnämnden har tillsammans 18 208 medlemmar i åldern 4-20 år, varav 40 procent är flickor. Vissa personer kan vara medlemmar i flera föreningar.

Tabell 6.

Idrottsföreningar	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2014	4 – 10 år		11 – 20 år	
%-fördelning per kön, inom respektive åldersgrupp	61 %	39 %	58 %	42 %

Föreningsaktiviteter, lokalt aktivitetsstöd övriga föreningar

I Nacka finns det idag 14 föreningar som inte är idrottsföreningar som har aktiviteter på fritiden för barn och ungdomar, som får stöd av fritidsnämnden. Dessa föreningar är scoutkårer, föreningar inom Friluftsförbundet, föreningar som ägnar sig teater, hobby eller föreningar som ägnar sig åt djur. Föreningar som erbjuder fritidsaktiviteter i föreningsregi kan ansöka om föreningsbidrag. Tidigare har även etniska ungdomsföreningar, hobbyföreningar (till exempel modellflyg), miljö- och naturföreningar, spelföreningar eller idéburna ungdomsorganisationen med flera fått föreningsbidrag av fritidsnämnden.

Föreningarna inom kategorin övriga föreningar, som får föreningsbidrag, har tillsammans 2 809 medlemmar i åldern 4-20 år, varav 67 procent är flickor.

Tabell 7.

Övriga föreningar	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2014	4 – 10 år		11 – 20 år	
%-fördelning per kön, inom respektive åldersgrupp	32 %	68 %	34 %	66 %

Även kulturnämnden ger ekonomiskt stöd till föreningar som bedriver verksamhet för barn och ungdom på fritiden. Dessa föreningar ingår inte i denna redovisning. Kulturföreningar som får kulturbidrag eller har kulturkursavtal med kulturnämnden får inte föreningsbidrag från fritidsnämndens föreningsbidrag för samma aktiviteter.

Fördelning av tider mellan flickor och pojkar i kommunens idrottsanläggningar

Det största kommunala stödet till idrottsföreningar består i att kommunerna finansierar större delen av kostnaden för flertalet av de idrottsanläggningar som föreningarna behöver för sin verksamhet. Fritidsnämnden hyr idrottsanläggningar av kommunens lokalenhet för att upplåta dessa främst till föreningslivet mot att föreningarna betalar en taxa fastställd av nämnden.

Alla föreningar som tilldelats tider i kommunens idrottsanläggningar har tillfrågats hur föreningens tider fördelas mellan flickor och pojkar under en normal vecka, 9 till 15 februari

2015. Om man genomför samma undersökning under kommande år är det möjligt att få jämförelser över tid.

Då inte alla föreningar har svarat på hur de fördelar sina tilldelade tider mellan pojkar och flickor ger denna mätning inget helt fullständigt svar på om flickor och pojkar ges lika stor mängd tid i idrottsanläggningarna. Av totalt 32 tillfrågade föreningar har 22 föreningar lämnat uppgifter.

När det gäller sporthallarna har elva av 18 föreningar lämnat uppgifter på antal flickor respektive pojkar som deltar i verksamheten. Bland de föreningar som lämnat uppgifter finns de föreningar som ägnar sig åt gymnastik, cheerleading och handboll, där det är övervägande flickor som deltar. Däremot saknas uppgifter från flera större föreningar, främst inom innebandy och basket. Därför måste resultatet för sporthallarna tolkas med viss försiktighet.

När det gäller fotbollsplaner har sex föreningar, varav flera är större föreningar, lämnat in uppgifter. Resultatet bedöms kunna vara representativt för fotbollsplanerna. När det gäller ishallar har fyra av sex föreningar lämnat in uppgifter. Av dem som svarat ägnar sig två föreningar helt eller delvis åt konståkning. Då flera större ishockeyklubbar har lämnat in uppgifter bedöms även detta resultat visa på en viss tendens för ishallarna, men då två ishockeyklubbar saknas är bedömningen att andelen pojkar är högre än det som anges.

I simhallarna har bägge större simklubbar och en mindre förening lämnat uppgifter och därmed är resultatet för simhallarna helt tillförlitligt.

Sedan den 1 januari 2015 ingår även stall Compass i fritidsnämndens utbud av idrottsanläggningar. Tider i denna anläggning upplåts endast till en ridklubb.

De anläggningar som föreningar hyr in eller äger på egen hand i denna undersökning ingår inte undersökningen.

Tabell 10. Fördelning av tider mellan kön i fritidsnämndens idrottsanläggningar

Idrottsanläggningstyp	Andel flickor	Andel pojkar
Sporthall	67 %	33 %
Ishall	31 %	69 %
Simhall	53 %	47 %
Fotbollsplan	35 %	65 %
Ridanläggning	97 %	3 %
Samtliga idrottsanläggningar	53 %	47 %

Redovisning av RF-idrotter i Nacka

Fotboll, ishockey, gymnastik, innebandy och handboll är de fem största RF-idrotterna i Nacka kommun. I idrotter som fotboll, ishockey, innebandy och tennis är det övervägande pojkar som deltar. I idrotter som gymnastik, konståkning, ridsport och danssport är det övervägande flickor som deltar. I idrotter som basket, simning, orientering och segling är det ungefär lika många flickor som pojkar som deltar.

Idrotter där det är 61 procent eller fler pojkar som deltar, markeras med orange färg.

Idrotter där det är 61 procent eller fler flickor som deltar, markeras med lila färg.

Idrotter där det är högst 59 procent av respektive kön som deltar, markeras med blå färg.

Om könsfördelningen är 40-60 procent anses det acceptabelt och då markeras nyckeltalet med grön färg, nyckeltal över 30 procent markeras med gul färg och nyckeltal som är 29 procent eller lägre markeras med röd färg.

Tabell 11. Sammanställning, deltagare i RF-idrotter i Nacka

Idrott	Antal deltagar-tillfällen	Andel flickor	Andel pojkar	FRN anläggning
Fotboll	241 194	35 %	65 %	Ja
Ishockey	82 226	12 %	88 %	Ja
Gymnastik	61 978	89 %	11 %	Ja
Innebandy	44 488	18 %	82 %	Ja
Tennis	37 771	34 %	65 %	Nej
Basket	31 625	49 %	51 %	Ja
Simning	20 634	57 %	43 %	Ja
Bordtennis	20 057	12 %	88 %	Delvis
Konståkning	13 133	96 %	4 %	Ja
Budo och kampsport	11 443	29 %	71 %	Delvis
Orientering	8 027	47 %	53 %	Nej
Judo	6 926	28 %	72 %	Delvis
Karate	6 594	33 %	67 %	Delvis
Segling	4 213	40 %	60 %	Nej
Golf	4 044	19 %	81 %	Nej
Ridsport	3 337	97 %	3 %	Ja
Danssport	3 217	89 %	10 %	Ja
Friidrott	3 209	36 %	64 %	Ja
Skidor	2 688	41 %	59 %	Nej
Taekwondo	2 136	21 %	79 %	Delvis
Boxning	1 680	10 %	90 %	Ja
Badminton	1 319	46 %	54 %	Delvis
Landhockey	779	46 %	54 %	Ja
Kanot	390	65 %	35 %	Nej
Mångkamp	289	26 %	74 %	Delvis

Rodel	286	31 %	69 %	Nej
Fäktning	276	13 %	87 %	Ja
Cykel	244	6 %	94 %	Nej
Vattenskidor och wakebord	227	15 %	85 %	Nej
Skytte	224	10 %	90 %	Ja

Denna redovisning omfattar inte ridverksamheten på Velamsund, då Nacka ridklubb inte är en bidragsberättigad förening inom Riksidrottsförbundet.

Med FRN anläggning avses en anläggning där fritidsnämnden är hyresgäst, där anläggningen upplåts för föreningsverksamhet mot att föreningen erlägger en taxa till kommunen. En del av kommunens stöd till idrotten är att tillgodose vissa idrotter med idrottsanläggningar med en föreningstaxa som innebär att kommunen subventionerar kostnaden för anläggningen. Övriga föreningar kan äga eller hyra in egna anläggningar som föreningen disponerar helt själv eller så bedrivs verksamheten i naturen.

Under 2013 har en förening utövat danssport. Danssport utövas som en gren inom gymnastikförbundet. Under 2014 har fler föreningar med dans som aktivitet ansökt om medlemskap i gymnastikförbundet och kommer därmed att få ta del av RFs aktivitetsbidrag.

Deltagare på kollo

Av deltagarna från Nacka kommun på kollo sommaren 2014 var 60 procent flickor.

Besökare på fritidsgårdar och andra öppna verksamheter

Under en vecka i oktober 2014 gjordes en fördjupad mätning av antalet unika individer som den vecka besökte fritidsgårdarna i kommunen. Av de unika individerna som besökte fritidsgårdarna under denna vecka var andel flickor enligt nedan tabell. I mars har även en större besökarundersökning genomförts som där besökarna bland annat har svarat på om de anser att flickor och pojkar har lika möjligheter på fritidsgårdarna. Andelen flickor har ökat på flera fritidsgårdar.

Fritidsgård	Andel flickor Unika individer 2014	Andel fritidsgårdsbesökare som anser att flickor och pojkar har lika möjligheter på fritidsgård
Älta fritidsgård	53 %	82 %
Henriksdals fritidsgård	46 %	73 %
2;ans fritidsgård vid Forum	48 %	96 %
Björknäs fritidsgård	40 %	100 %
Folkans fritidsgård, Orminge C	41 %	88 %
Fisksättra fritidsgård	34 %	88 %
Saltsjöbadens fritidsgård	32 %	87 %

Dessa mätningar visar att andelen flickor som besöker fritidsgårdarna i jämförelse med tidigare år har ökat. Året innan var det fyra fritidsgårdar där andelen flickor var 35 % eller mindre, medan tre fritidsgårdar hade mellan 41 och 47 % flickor av sina unika besökare. Utöver fritidsgårdarna finansierar fritidsnämnden även tre öppna mindre mötesplatser för flickor (Fisksätra, TjejComapaniet och Boo KFUM), öppen idrottsverksamhet i Fisksätra och Orminge samt öppen verksamhet på två mindre föreningsdrivna så kallade träffpunkter (Nacka ridklubb på Velamsund och Nacka dans och teater vid Alphyddan). Dessa öppna verksamheter har denna gång inte ingått i undersökningen. Tidigare redovisningar visar att träffpunkterna på Velamsund och Alphyddan i huvudsak besöks av flickor.

Besökare i simhallarna

För närvarande är det inte möjligt att få fram besöksstatistik per kön för simhallarna.

Slutsatser

Det finns anledning att titta ytterligare på vad som hindrar olika grupper av barn och ungdomar att delta i olika fritidsaktiviteter. Det finns även skäl att undersöka ytterligare hur olika grupper får del i fritidsnämndens finansiering av olika aktiviteter och anläggningar och om fördelningen av resurser mellan olika grupper beror på kommunens regelverk, rutiner och beslut om till exempel investeringar och finansiering av olika verksamheter. Bland annat för att få ytterligare svar på detta avser kultur- och fritidsenheten att genomföra en fritidsvaneundersökning under hösten 2015. Därefter kan enheten lämna förslag på åtgärder för att uppnå en jämnare fördelning av resurser mellan könen.

I nationella studier har man inte enbart följt upp kommuners satsningar på fritid och deltagande i det kommunalt finansierade fritidsutbudet per kön. Flera kommuner följer även upp hur man satsat på fritid och vem som tar del av det kommunalt finansierade fritidsutbudet när det gäller unga i olika åldersgrupper, unga i olika typer av bostadsområden, unga med funktionsnedsättning, unga nyanlända eller unga med utomeuropeisk bakgrund, unga med hälsoproblem, unga som definierar sig som HBTQ eller ekonomiskt svaga ungdomar som därför befinner sig i en social utsatthet. Även här kan det vara intressant med ytterligare uppföljningar för att identifiera om det finns grupper som inte tar del av det kommunalt finansierade fritidsutbudet.

Kultur- och fritidsenheten

Thomas Sass
Utvecklingsledare fritid